

Sygn. akt III AUa 201/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Jolanta Hawryszko
Sędziowie:	Barbara Białecka Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 października 2019 r. w Szczecinie

sprawy A. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 27 marca 2019 r., sygn. akt VI U 74/19

1. oddała apelację,
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na rzecz ubezpieczonego A. K. (1) kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk	Jolanta Hawryszko	Barbara Białecka
----------------------------------	-------------------	------------------

Sygn. akt III AUa 201/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 listopada 2018 roku organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonemu A. K. (1) prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ wskazał, że ubezpieczony nie udowodnił wymaganego 15 letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zakład przyjął za udowodniony ogólny staż pracy w wymiarze 25 lat 3 miesięcy i 3 dni. Staż pracy w szczególnych warunkach wyliczono na 12 lat 8 miesięcy i 1 dzień.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł ubezpieczony A. K. (2) wskazując, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił do czasu pracy w szczególnych warunkach zasadniczej służby wojskowej przypadającej w okresie od 23 października 1979 do 14 października 1982 roku - trwającej łącznie 2 lata 11 miesięcy i 22 dni.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2003 roku okres odbywania zasadniczej służby wojskowej może być uwzględniony do stażu pracy w szczególnych warunkach (dla celów nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), pod warunkiem, że przypada on w okresie od 29 listopada 1967 roku do 31 sierpnia 1979 roku oraz pod warunkiem, że po odbyciu zasadniczej służby wojskowej pracodawca zatrudnił ubezpieczonego na tych samych warunkach, na których był zatrudniony w chwili powołania do służby wojskowej.

Wyrokiem z dnia 27 marca 2019 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał A. K. (1) od dnia 5 listopada 2018 r. prawo do emerytury, o której mowa w art. 32 w związku z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS oraz stwierdził odpowiedzialność organu rentowego za niewydanie decyzji w terminie.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

Ubezpieczony - A. K. (1) urodził się (...). Wniosek o emeryturę ubezpieczony złożył w organie rentowym w dniu 4 września 2018 roku. Ubezpieczony był członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego ale w dniu 5 listopada 2018 roku złożył wniosek o przekazanie zgromadzonych w OFE środków na dochód budżetu państwa. Na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnił 25 lat 3 miesiące i 3 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 12 lat 8 miesięcy i 1 dzień pracy w warunkach szczególnych.

W okresie od 1 września 1976 roku do 19 maja 1992 roku ubezpieczony zatrudniony był w Przedsiębiorstwie (...) w Ś. kolejno jako ślusarz okrętowy, monter ślusarskiego wyposażenia okrętowego, ślusarz okrętowy. Ubezpieczony w zakresie tego zatrudnienia stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w szczególnych warunkach – prace bezpośrednio przy budowie i remoncie statków na stanowiskach znajdujących się na tych statkach, pochylniach, dokach i przy nabrzeżach (wykaz A dział II poz. 90 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku (t.j. Dz.U. Nr. 8, poz. 43).

W trakcie zatrudnienia w okresie od 23 października 1979 roku do 14 października 1982 roku ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową. Po odbyciu służby wojskowej ubezpieczony powrócił do pracy 10 listopada 1982 roku.

Sąd Okręgowy ocenił, że odwołanie ubezpieczonego zasługiwało na uwzględnienie. Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia wskazał treść przepisów art. 24, art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1270 ze zm.; dalej jako: ustawa emerytalna) oraz przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że łączna analiza przepisów ustawowych (przepis art. 184 w zw. z przepisem art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku) oraz przepisów wykonawczych, prowadzi do określenia zespołu przesłanek, których wystąpienie skutkować będzie nabyciem przez ubezpieczonego uprawnień do wcześniejszej emerytury, tj. osiągnięcie 60 roku życia, minimum 25 letni okres ubezpieczenia i 15-letni staż pracy w warunkach szczególnych na dzień 1 stycznia 1999 roku, a także pozostawanie poza otwartym funduszem emerytalnym.

W ocenie Sądu Okręgowego, możliwość zaliczenia okresu odbywania służby wojskowej do stażu pracy w warunkach szczególnych wynika przede wszystkim z treści art. 120 ustawy z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. 1979.15.97 ze zm.). W latach 1979-1984 ww. przepis brzmiał następująco: pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej

podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych.

W wyroku z dnia 18 kwietnia 2018 roku Sąd Najwyższy (III UK 57/17, LEX nr 2617756) podsumowując orzecznictwo na temat zaliczenia służby wojskowej wskazał, że „okres służby wojskowej traktuje się tak samo jak wykonywanie w tym czasie pracy przez pracownika. Jeżeli pracownik wrócił do zakładu pracy, jego zatrudnienie przed służbą wojskową, okres służby wojskowej i okres pracy po służbie wojskowej traktowano tak, jakby to był nieprzerwany okres zatrudnienia w tym samym zakładzie pracy.” Sąd wskazał także, że „do takiej konkluzji skłania językowa wykładnia powołanych przepisów art. 108 ust. 1 (art. 120 ust. 1, art. 125 ust. 1 i ponownie art. 120 ust. 1) ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej jako *lex specialis*, wzmocniona dodatkowo wykładnią systemową oraz funkcjonalną (art. 85 ust. 1 oraz art. 2 i art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP, z których wynika zakaz ustanawiania takich regulacji ustawowych lub dokonywania takiej wykładni przepisów prawa powszechnie obowiązującego, które dopuszczałyby jakiegokolwiek pokrzywdzenie obywatela z powodu wykonywania publicznego obowiązku obrony Ojczyzny)”. Zdaniem Sądu Najwyższego nie ma jakichkolwiek przesłanek faktycznych i prawnych do różnicowania sytuacji faktycznej pracowników odbywających zasadniczą służbę wojskową w latach sześćdziesiątych, siedemdziesiątych, osiemdziesiątych czy nawet dziewięćdziesiątych istotne jest czy wówczas obowiązujące przepisy pozwalające zaliczyć okres służby wojskowej do uprawnień emerytalnych były tożsame. Natomiast Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z dnia 18 kwietnia 2018 roku (III AUa 671/18, LEX nr 2617756) wskazał, że „wykładnia przepisów ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej skłania do konkluzji, iż wolą ustawodawcy było takie ukształtowanie warunków zatrudnienia i zabezpieczenia społecznego żołnierza rezerwy odbywającego obligatoryjną (pod groźbą kary) służbę wojskową lub ćwiczenia wojskowe, aby nie poniósł on negatywnych konsekwencji pracowniczych lub emerytalno-rentowych. Nie jest bowiem dopuszczalne jakiegokolwiek pokrzywdzenie obywatela z powodu wykonywania publicznego obowiązku obrony ojczyzny”.

W ocenie Sądu Okręgowego, skoro ubezpieczony w okresie od 23 października 1979 roku do 14 października 1982 roku odbywał zasadniczą służbę wojskową, po odbyciu służby wojskowej powrócił do pracy 10 listopada 1982 roku, przez co 30 dniowy termin wymagany przepisem art. 120 ustawy z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej został zachowany, to okres odbywania zasadniczej służby wojskowej winien zatem być ubezpieczonemu uwzględniony do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Dodatkowo Sąd pierwszej instancji odniósł się do treści uchwały Sądu Najwyższego z 16 października 2003 roku (II UZP 6/13), wyjaśniając, że Sąd Najwyższy odniósł się do konkretnego okresu wynikającego ze stanu faktycznego sprawy a nie zawęził okresu w którym możliwe jest doliczenie okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej dla celów nabycia prawa do emerytury. Powyższa uchwała nie stoi w sprzeczności z cytowanym już przepisem art. 120 ustawy z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, który w spornym okresie w swej treści nie uległ zmianie.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy wskazał, że w ramach postępowania dowodowego dopuścił dowód z dokumentów zawartych w aktach emerytalnych A. K. (1), dowód z dokumentów zawartych w aktach dotyczących ustalenia kapitału początkowego ubezpieczonego, w szczególności książeczki wojskowej ubezpieczonego, świadectwa pracy w warunkach szczególnych z okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w Ś. od 1 września 1976 roku do 19 maja 1992 roku oraz dowód z zeznań ubezpieczonego. Z wyników postępowania dowodowego wynika, że organ rentowy dysponował stosownymi dokumentami, ale mimo tego błędnie ustalił staż pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych. W pliku akt ZUS ubezpieczonego dotyczącego ustalenia kapitału początkowego znajduje się książeczka wojskowa A. K. (1) z której wynika, że pełnił służbę wojskową od 23 października 1979 roku do 14 października 1982 roku. Dokumenty te były wystarczającym dowodem pozwalającym na uwzględnienie wyżej wymienionego okresu do w stażu pracy ubezpieczonego świadczonej w warunkach szczególnych. Tym samym koniecznym stało się stwierdzenie, że organ rentowy wydał błędną decyzję, odmawiającą przyznania prawa do świadczenia w sytuacji, gdy możliwe było wydanie decyzji zgodnej z prawem. Powyższe oznacza, że opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność.

W tym stanie rzeczy staż pracy ubezpieczonego, wraz z okresem niekwestionowanym przez organ rentowy (12 lat, 8 miesięcy i 1 dzień) wyniósł ponad wymagane ustawą 15 lat. Przyznanie prawa do emerytury ubezpieczonemu było możliwe po dopełnieniu przez niego przesłanki przekazania środków zgromadzonych w OFE na dochody budżetu państwa, co uczynił 5 listopada 2018 roku. Zatem od tej daty możliwe było przyznanie prawa do emerytury.

W punkcie II sentencji, z uwagi na treść przepisu art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej, Sąd stwierdził odpowiedzialność organu rentowego za niewydanie decyzji w terminie.

W wywiezionej od powyższego wyroku apelacji organ rentowy podniósł zarzuty naruszenia:

- art. 184 ust. 1 i 2 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej oraz z § 1 ust. 1, § 2 ust. 1 i 2 oraz § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, iż ubezpieczony spełnił warunki do przyznania mu od dnia 5 listopada 2018 r. prawa do emerytury, o której mowa w art. 32 w zw. z art. 184 ustawy emerytalnej;

- przepisów prawa procesowego, które w konsekwencji doprowadziło do błędnie ustalonego stanu faktycznego, tj. art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego i wywiezione faktów polegających na uznaniu przez Sąd, iż ubezpieczony świadczył pracę w szczególnych warunkach w okresie pełnienia służby wojskowej.

Mając na uwadze powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Nadto apelujący domagał się zasądzenia od wnioskodawcy na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelujący podniósł między innymi, że zgodnie z treścią uchwały Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2013 r., sygn. akt III UZP 6/13, okres odbywania zasadniczej służby wojskowej może być uwzględniony do stażu pracy w szczególnych warunkach pod warunkiem, że przypada on w okresie od 29.11.197 r. do 31.08.1979 r. oraz pod warunkiem, że po odbyciu zasadniczej służby wojskowej pracodawca zatrudnił ubezpieczonego na tych samych warunkach, na których był zatrudniony w chwili powołania do służby wojskowej. Wobec czego inne okresy odbywania służby wojskowej nie będą uwzględnione do stażu pracy w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na apelację ubezpieczony wniósł o oddalenie jej w całości oraz o zasądzenie od apelującego na rzecz organu rentowego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się bezzasadna.

Sąd Apelacyjny nie dopatrył się wadliwości postępowania przed sądem pierwszej instancji. Sąd Okręgowy zebrał i rozważył wszystkie dowody oraz ocenił je w sposób prawidłowy nie wykraczając poza swobodną ich ocenę. Prawidłowo dokonane ustalenia faktyczne oraz należyte umotywowaną ocenę prawną sporu - łącznie z uwzględnieniem uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 16 października 2013 r., II UZP 6/13 - Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne, w pełni podzielając wywody zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Z tego też względu Sąd Apelacyjny nie dostrzegł potrzeby ponownego, szczegółowego przytaczania zawartych w nim argumentów.

Zarzuty organu rentowego sprowadzały się do wyводу, że możliwość uwzględnienia okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do stażu pracy w szczególnych warunkach dotyczy jedynie służby wojskowej odbywanej w okresie od 29 listopada 1967 r. do 31 sierpnia 1979 r. W niniejszej sprawie natomiast należało dokonać kwalifikacji prawnej okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej od 23 października 1979 r. do 14 października 1982 r. przez A. K. (1), który to okres przypadł w czasie trwania stosunku pracy, w ramach którego pracownik – powołany następnie

do odbycia tej służby wojskowej – świadczył pracę w warunkach szczególnych. Ubezpieczony bowiem w okresie od 1 września 1976 r. do 19 maja 1992 r. zatrudniony był w Przedsiębiorstwie (...) w Ś. na stanowiskach ślusarza okręgowego i montera ślusarskiego wyposażenia okrętowego.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 4 czerwca 2019 r. (sygn. akt III UK 293/18, Lex nr 2683387), kwestia wliczania okresu zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia rzutującego na prawo do emerytury była przedmiotem licznych wypowiedzi judykatury. W wyroku Sądu Najwyższego wskazano, że art. 108 ust. 1, a następnie art. 120 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej nadawał żołnierzom zasadniczej lub okresowej służby wojskowej szczególne uprawnienia, nakazując wliczenie czasu odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym żołnierz podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających nie tylko z Kodeksu pracy (a zatem prawnopracowniczych), ale także z przepisów szczególnych. Z uregulowania tego wynikała zatem czytelna i językowo jednoznaczna zasada, że pracownikowi, który we wskazanym terminie po zakończeniu służby wojskowej podjął pracę u pracodawcy, u którego był zatrudniony w chwili powołania do tej służby, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Powołane przepisy statuowały zatem fikcję prawną, odnoszącą się do wszelkich przepisów szczególnych. Dalej Sąd Najwyższy wskazał, że kierując się tym zapatrywaniem, w judykaturze podjęto problematykę kwalifikacji służby wojskowej do celów emerytalnych, akcentując konieczność rozważania tej kwestii z uwzględnieniem przepisów obowiązujących w okresie pełnienia przez ubezpieczonego służby wojskowej, a nie regulacji obowiązującej aktualnie. I tak w wyroku z dnia 6 kwietnia 2006 r., III UK 5/06 (OSNP 2007 nr 7-8, poz. 108) wyrażono pogląd, że wykładnia gramatyczna powołanych unormowań (chodziło o art. 124 i art. 125 ustawy z dnia 30 stycznia 1959 r. o powszechnym obowiązku wojskowym - tekst jedn.: Dz. U. z 1963 r. Nr 20, poz. 108 z późn. zm.) nie powinna nasuwać wątpliwości, iż okres odbytej czynnej (zasadniczej) służby wojskowej przez pracownika zatrudnionego poprzednio w szczególnych warunkach pracy, który po zakończeniu tej służby zgłosił swój powrót do tego zatrudnienia, traktuje się tak samo jak wykonywanie takiej pracy, a skoro okres ten podlega zaliczeniu do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy w szczególnych warunkach, to uwzględnia się go także do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym. Pogląd ten już na gruncie przepisów - pierwotnie - art. 108, a następnie art. 120 i art. 125 oraz ponownie art. 120 aktualnie obowiązującej ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej był wyrażany także w kolejnych wyrokach Sądu Najwyższego (wyroki: z dnia 22 października 2009 r., I UK 126/09, OSNP 2011 nr 7-8, poz. 12; z dnia 25 stycznia 2010 r., I UK 239/09, LEX nr 577820; z dnia 25 lutego 2010 r., II UK 215/09, OSNP 2011 nr 15-16, poz. 219; z dnia 25 lutego 2010 r., II UK 219/09, LEX nr 590248; z dnia 17 maja 2012 r., I UK 399/11, LEX nr 1211140; z dnia 24 maja 2012 r., II UK 265/11, LEX nr 1227192; z dnia 4 grudnia 2013 r., II UK 217/13, LEX nr 1408682 i z dnia 8 kwietnia 2014 r., II UK 424/13, LEX nr 1466629). W powołanym wyroku Sąd Najwyższy podkreślił także, że obowiązkiem obywatela polskiego jest obrona ojczyzny, a zakres obowiązku służby wojskowej określa ustawa (art. 85 ust. 1 i 2 Konstytucji RP). Ponadto konstytucyjna zasada demokratycznego państwa prawnego, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2), zasada równości wobec prawa i zakaz dyskryminacji z jakiegokolwiek przyczyny (art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji), wymuszają na gruncie Konstytucji, będącej najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej (art. 8 Konstytucji RP), ustanawianie takich regulacji ustawowych lub dokonywanie wykładni przepisów prawa powszechnie obowiązującego, które wykluczają jakiegokolwiek pokrzywdzenie obywatela z powodu wykonywania publicznego obowiązku obrony ojczyzny. W konsekwencji na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych okresy czynnej służby wojskowej w Wojsku Polskim lub okresy jej równorzędne są zawsze okresami składkowymi (art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej), bez potrzeby wypełnienia jakichkolwiek dalszych warunków, a w szczególności bez względu na to, czy okresy odbytej służby były poprzedzone stosunkiem pracy lub innym stosunkiem prawnym kreującym tytuł obowiązkowego ubezpieczenia społecznego.

Odbywanie przez A. K. (1) zasadniczej służby wojskowej przypada na okres od 23 października 1979 r. do 14 października 1982 r. W tym czasie niewątpliwie nie obowiązywał już przepis art. 108 ust. 1 ustawy z 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony PRL. Z dniem 6 sierpnia 1979 r. odpowiednikiem art. 108 ust. 1 ustawy stał się jednak art. 120 ust. 1. Stosownie do jego treści, pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z

zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wliczał się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Za dopuszczalnością uwzględniania w stażu pracy w szczególnych warunkach okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej przypadającego po dniu 5 sierpnia 1979 r. opowiedział się w sposób jednoznaczny Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 14 lipca 2016 r., III UZP 9/16 (LEX nr 2086158).

Wobec powyższego, uznać należy, że generalna ocena prawna obywatelskiego obowiązku odbywania zasadniczej służby wojskowej przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach, na przestrzeni lat nie uległa żadnej zmianie. Wobec jednolitego stanowiska Sądu Najwyższego oraz poglądów powyższej przedstawionych – które Sąd apelacyjny w całości podziela – brak było podstaw do tego, by ubezpieczonemu odmówić zaliczenia okresu odbywania służby wojskowej do okresu pracy w warunkach szczególnych, tak jak tego domagał się organ rentowy.

Prawidłowo Sąd Okręgowy przyjął, że wskazana data graniczna w uchwale II UZP 6/13 wynikała jedynie ze stanu faktycznego ustalonego w sprawie, w której uchwała ta została podjęta (zasadnicza służba wojskowa odbyta od 23.04.1971 roku do 1.05.1973 roku). Odnośnie okresu pełnienia zasadniczej służby wojskowej po 31.12.1974 r. stwierdzić należy, że nadal zaliczenie jego do stażu pracy w szczególnych warunkach odbywa się na podstawie art. 108 ustawy o powszechnym obowiązku obrony PRL, który uległ zmianie od 1.01.1975 r. Niemniej zmiana na nie była na tyle radykalna, żeby stwierdzić – jak tego oczekuje organ rentowy - że zasadnicza służba wojskowa nie podlega już od tej daty zaliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach. Przepis art. 108 ust. 1 dalej stanowił, że czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. Nadal więc ustawodawca potwierdzał wliczanie pracownikowi okresu służby wojskowej do zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem. Kolejna zmiana w ustawie z 21 listopada 1967 roku nastąpiła dopiero na podstawie ustawy z 28 czerwca 1979 roku o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. Nr 15, poz. 97). Przepisy art. 106-108 ustawy z 21.11.1967 roku otrzymały wówczas nowe brzmienie. W art. 107 ust. 1 stwierdzono, że pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy.

Tak więc zgodnie z art. 120 ust. 1 cyt. ustawy pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wliczał się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Jednocześnie pracownikowi, który podjął pracę lub złożył wniosek o skierowanie do pracy po upływie trzydziestu dni od zwolnienia ze służby wojskowej, czas odbywania służby wliczał się do okresu zatrudnienia tylko w zakresie wymiaru urlopu wypoczynkowego i wysokości odprawy pośmiertnej oraz uprawnień emerytalno-rentowych (art. 120 ust. 3).

Wykładnia gramatyczna przepisu art. 120 ust. 1 ustawy z 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 44, poz. 220 ze zm.) przewiduje w tym względzie, że okresy odbytej służby wojskowej traktuje się tak samo, jak wykonywanie pracy, a więc zalicza się je do stażu pracy wymaganego do nabycia emerytury również w wieku obniżonym (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 20.08.2013 roku, III AUa 428/13).

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że również po 31 sierpnia 1979 r., tj. po wejściu w życie ustawy z 28 czerwca 1979 roku o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. z 1979 r. Nr 15, poz. 97 ze zm.), okres odbywania zasadniczej służby wojskowej na podstawie art. 120 ust. 1 ustawy z 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, winien być doliczony do stażu pracy wymaganego do nabycia emerytury w obniżonym wieku. Możliwość „wliczenia” okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień emerytalno-rentowych została usunięta dopiero z 21 października 2005 roku. Oznacza to, że organ rentowy błędnie nie zaliczył A. K. (1) spornego okresu do stażu pracy w szczególnych warunkach.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację organu rentowego.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. i 108 § 1 k.p.c. w związku z § 2 pkt 4 w zw. z art. § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018, poz. 265 j.t.), przyznając je za drugą instancję w kwocie 240 zł.

Barbara Białecka Jolanta Hawryszko Gabriela Horodnicka

- Stelmaszczuk